

Brüssel, 20.5.2020
COM(2020) 555 final

KOMISJONI ARUANNE

Sloveenia

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

KOMISJONI ARUANNE

Sloveenia

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

1. SISSEJUHATUS

20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning määruse (EÜ) 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud klausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majandussurutise korral. Komisjon jagas oma teatises nõukoguga seisukohta, et arvestades COVID-19 puhangust tingitud eeldatavat tõsist majandussurutist, võimaldab praegune olukord klausli aktiveerida. 23. märtsil 2020 nõustusid liikmesriikide rahandusministrid komisjoni hinnanguga. Üldise vabastusklausli aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda keskpika perioodi eelarveeesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Parandusliku osa puhul võib nõukogu teha komisjoni soovitusel alusel ka otsuse võtta vastu muudetud eelarvekurss. Üldine vabastusklausel ei peata stabiilsuse ja kasvu pakti kohaseid menetlusi. See võimaldab liikmesriikidel kalduda kõrvale tavapäraselt kohaldatavatest eelarvenõuetest ning komisjonil ja nõukogul võtta pakti raames vajalikke poliitika koordineerimise meetmeid.

Andmed, mille Sloveenia ametiasutused esitasid 31. märtsil 2020 ja mille Eurostat seejärel kinnitas,¹ näitavad, et Eesti valitsemissektori eelarveülejääk oli 2019. aastal 0,5 % SKPst, samal ajal kui valitsemissektori koguvõlg oli 66,1 % SKPst. 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavandab Sloveenia 2020. aastal eelarvepuudujäägiks 8,1 % SKPst ja võlatasemeks 82,4 % SKPst.

2020. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk on esmapilgul usutav tõend stabiilsuse ja kasvu paktis määratletud ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta.

Seepärast on komisjon koostanud käesoleva aruande, milles analüüsitakse, kas Sloveenia täidab aluslepingu kohast eelarvepuudujäägi kriteeriumi ja võlakriteeriumi. Aruandes võetakse arvesse kõiki asjakohaseid tegureid ja COVID-19 pandeemiast tingitud suurt majandusšokki.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Tabell1. Valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg (% SKPst)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Eelarvepuudujäägi kriteerium	Valitsemissektori eelarvepositsioon	-1,9	0,0	0,7	0,5	-7,2	-2,1
Võlakriteerium	Valitsemissektori koguvõlg	78,7	74,1	70,4	66,1	83,7	79,9
	Erinevus võla vähendamise sihttasemest				-6,8	2,8	-2,8
	Struktuurse eelarvepositsiooni muutus	0,4	0,6	-0,2			
	Nõutav MLSA	-1,1	-2,1	-6,2			

Märkus: MLSA osutab minimaalsele lineaarsele struktuursele kohandusele.

Allikas: Eurostat, komisjoni 2020. aasta kevadprognoos

2. EELARVEPUUDUJÄÄGI KRITEERIUM

2020. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavandab Sloveenia 2020. aastal valitsemissektori eelarvepuudujäägiks 8,1 % SKPst, mis ületab oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Eelarvepuudujäägi suurenemine kajastab kavandatud stimuleerivaid meetmeid mahus 4,4 % SKPst ja majandussurutise mõju.

Aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse kavandatud ületamine 2020. aastal on erandlik, kuna selle põhjuseks on tõsine majandussurutis. Võttes arvesse COVID-19 pandeemia mõju, prognoositakse komisjoni 2020. aasta kevadprognoosis, et reaalne SKP väheneb 2020. aastal 7,0 %.

Aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse (3 %SKPst) kavandatud ületamine oleks komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt ajutine, kuna prognoosi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2021. aastal kontrollväärtusest allapoole. Kuid need prognoosid on äärmiselt ebakindlad.

Kokkuvõttes ületab 2020. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kontrollväärtuse kavandatud ületamist peetakse aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu pakti tähenduses erandlikuks ja seda peetakse praegu oma olemuselt ajutiseks. Seega nähtub analüüsist, et aluslepingu ja määruse (EÜ) nr 1467/97 kohane eelarvepuudujäägi kriteerium ei ole esmapilgul täidetud.

3. VÕLAKRITEERIUM

Valitsemissektori võla suhe SKPsse oli 2018. aastal 70,4 % ja see vähenes 2019. aastal 66,1 %-le. Võla suhte vähenemine tulenes peamiselt esmasest ülejäägist, nimetaja muutuse mõjust, mis tulenes nominaalse SKP suurenemisest, ning negatiivsest võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelisest erinevusest.

Esitatud andmed näitavad, et Sloveenia saavutas 2019. aastal võla vähendamise sihttaseme, kuna erinevus sihttasemest on 6,8 % SKPst.

Seega nähtub analüüsist, et 2019. aasta eelarve täitmise andmete põhjal on võlakriteerium täidetud.

4. ASJAKOHASED TEGURID

Aluslepingu artikli 126 lõikes 3 on sätestatud, et juhul kui liikmesriik ei vasta ühele või mõlemale kriteeriumile, peab komisjon koostama aruande. Aruandes tuleb võtta „arvesse ka seda, kas eelarvepuudujääk ületab riigi investeerimiskulutused, samuti kõiki muid asjassepuutuvaid tegureid, kaasa arvatud liikmesriigi keskmise pikkusega perioodi majandus- ja eelarveseisund“.

Neid tegureid on lisaks selgitatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 3, milles on sätestatud, et asjakohast tähelepanu tuleb pöörata „kõikidele teistele teguritele, mis on asjaomase liikmesriigi arvates olulised, et põhjalikult hinnata puudujäägi- ja võlakriteeriumide järgimist, ning millest liikmesriik on nõukogule ja komisjonile teada andnud“.

Mis puudutab võlakriteeriumi järgimist 2020. aastal, siis määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõike 4 kohaselt ei saa menetluses, mille tulemusel tehakse Sloveenia võlakriteeriumi põhjal otsus ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta, asjakohaseid tegureid arvesse võtta, sest valitsemissektori võla suhe SKPsse ületab kontrollväärtust 60 % SKPst ja topelttingimus (valitsemissektori eelarvepuudujääk on kontrollväärtuselähedane ja kontrollväärtuse ületamine on ajutine) ei ole täidetud.

Praeguses olukorras on peamine lisategur, mida tuleb 2020. aasta puhul arvesse võtta, COVID-19 pandeemia majanduslik mõju. Pandeemial on väga arvestatav mõju eelarveseisundile ja see toob kaasa väga ebakindlad väljavaated. Pandeemia on viinud ka üldise vabastusklausli aktiveerimiseni.

4.1. COVID-19 pandeemia

COVID-19 pandeemia on toonud kaasa suure majandusšoki, millel on märkimisväärne negatiivne mõju kogu Euroopa Liidus. Mõju SKP kasvule sõltub nii pandeemia kestusest kui ka meetmetest, mida riiklikud ametiasutused võtavad Euroopa ja ülemaailmsel tasandil pandeemia leviku aeglustamiseks, tootmisvõimsuse kaitsmiseks ja kogunõudluse toetamiseks. Liikmesriigid on juba võtnud või võtmas eelarvemeetmeid, et suurendada tervishoiusüsteemide suutlikkust ning aidata eriti palju kannatanud inimesi ja majandussektoreid. Vastu on võetud ka märkimisväärsed likviidsustoetuse meetmed ja muud garantiid. Kui üksikasjalikumast teabest ei tulene teisiti, peavad pädevad statistikaasutused uurima, kas neil meetmetel on vahetu mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile või mitte. Koos majandustegevuse aeglustumisega suurendavad need meetmed märkimisväärselt valitsemissektori eelarvepuudujääki ja võlapositsiooni.

4.2 Keskpika perioodi majandusseisund

Sloveenia majandus kasvas 2019. aastal 2,4 %. Tööhõive kasvas jätkuvalt ja töötuse määr oli viimases kvartalis väga madal (4,0 %). Hoolimata majanduskasvu aeglustumisest aasta lõpus, oli Sloveenia positsioon kriisi puhkedes suhteliselt tugev.

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks SKP 2020. aastal vähenema ligikaudu 7 %. Majandustegevus peaks taastuma 2020. aasta teises pooles. Seda toetavad jõulised poliitikameetmed, mille eesmärk on suurendada tööhõivet ning leevendada majandussurutisest mõjutatud kodumajapidamiste ja ettevõtete sissetulekute vähenemist. 2021. aastaks prognoositakse, et majandus kasvab 6,7 %. Lühiajalisi väljavaateid mõjutab

erakordselt suurt ebakindlus pandeemia kestuse ja majandusliku mõju suhtes. See on leevendav tegur Sloveenia eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmise hindamisel 2020. aastal.

4.3 Keskpika perioodi eelarvepositsioon

Valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk oli 2018. aastal 0,7 % ja see vähenes 2019. aastal 0,5 %-le.

Sloveenial soovitati 13. juulil 2018 tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude (mille puhul ei võeta arvesse kaalutusõigusel põhinevaid tulumeetmeid ja ühekordseid meetmeid) nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 3,1 % (kulude kasvu eesmärk), mis vastab struktuursele kohandusele 0,65 % SKPst². Üldhinnang osutab, et 2019. aastal ja 2018. ja 2019. aasta koguarvestuses kalduti keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks soovitatud kohandamiskavast märkimisväärselt kõrvale.

Stabiilsusprogrammis on esitatud teave pandeemia ohjeldamiseks ja majanduse toetamiseks võetud oluliste meetmete kohta. Stabiilsusprogrammi kohaselt on nende otseste toetusmeetmete mõju eelarvele 2020. aastal 4,4 % SKPst.

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosis ja 2020. aasta stabiilsusprogrammis esitatud eelarveprognoosid on väga ebakindlad.

4.4 Keskpika perioodi valitsemissektori võlapositsioon

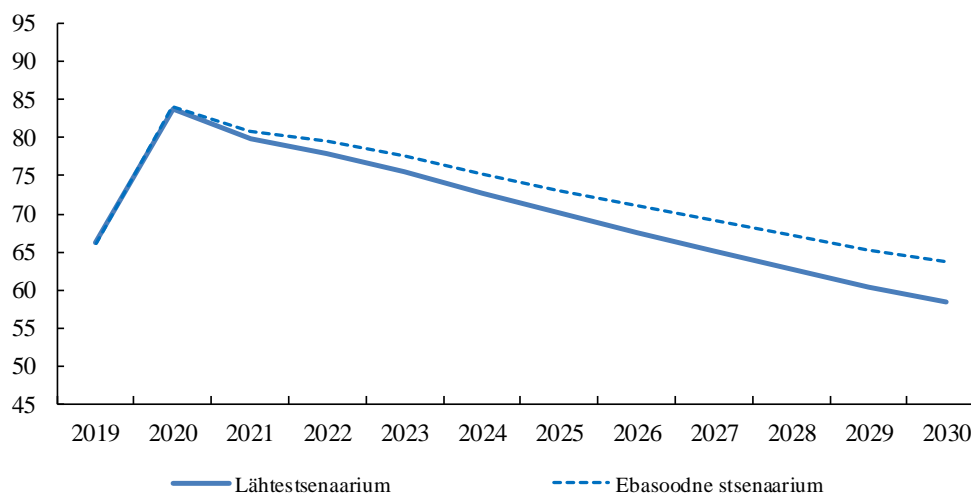
Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori võlg suurenema: 66,1 %-lt SKPst 2019. aastal 83,7 %-le 2020. aastal.

Võla jätkusuutlikkuse analüüsi on komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi järgi ajakohastatud. Analüüs kinnitab, et Sloveenia võlapositsioon jääb hoolimata riskidest keskpikas perspektiivis jätkusuutlikuks, võttes arvesse olulisi leevendavaid tegureid (sh võlaprofiili ja rekordiliselt madalaid intressimäärasid). Kuigi valitsemissektori võlapositsioon on COVID-19 kriisi tõttu halvenenud, on lähtestsenaariumi kohane valitsemissektori võla suhe SKPsse keskpikas perspektiivis eeldatavasti jätkusuutlik (väheneb)³.

² Nõukogu 13. juuli 2018. aasta soovitus, milles käsitletakse Sloveenia 2018. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Sloveenia 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 320, 10.9.2018, lk 103).

³ Lähtestsenaarium põhineb komisjoni 2020. aasta kevadprognoosil. Pärast 2021. aastat eeldatakse eelarvepoliitika järkjärgulist kohandamist kooskõlas ELi majandus- ja eelarvepoliitika kooskõlastamise ning järelevalveraamistikega. SKP reaalkasvu prognoositakse kooskõlas nn EPC/OGWG T+10 meetodikaga. Eelkõige põhineb (reaalne) tegelik SKP kasv potentsiaalsel SKP kasvul ja seda mõjutavad kõik arvesse võetud täiendavad eelarvekohandused (eelarvekordaja kaudu). Eeldatakse, et inflatsioon läheneb järk-järgult 2 %-le. Eeldatavad intressimäärad on kooskõlas finantsturgude prognoosidega. Ebasoodsa stsenaariumi alusel prognoositakse (prognoosiperioodil) lähtestsenaariumiga võrreldes kõrgemaid intressimäärasid (500 baaspunkti) ja väiksemat SKP kasvu (-0,5 protsendipunkti).

Joonis 1. Valitsemissektori võla suhe SKPse, Sloveenia, % SKPst

Allikas: komisjoni talitused.

4.5 Liikmesriigi väljapakutud muud tegurid

12. mail 2020 edastasid Sloveenia ametiasutused kirja, mis käsitleb asjakohaseid tegureid kooskõlas määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikega 3. Eelmistes punktides esitatud analüüs juba hõlmab ametiasutuste väljapakutud põhitegureid.

5. JÄRELDUSED

2020. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks Sloveenia valitsemissektori eelarvepuudujääk olema 2020. aastal 8,1 % SKPst, mis ületab oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kontrollväärtuse kavandatud ületamist peetakse erandlikuks ja seda peetakse praegu ajutiseks.

Valitsemissektori koguvõlg oli 2019. aasta lõpus 66,1 % SKPst, mis on suurem aluslepingus sätestatud kontrollväärtusest 60 % SKPst. Sloveenia saavutas 2019. aastal võla vähendamise sihttaseme.

Kooskõlas aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu paktiga analüüsiti käesolevas aruandes ka asjakohaseid tegureid.

Mis puudutab võlakriteeriumi järgimist 2020. aastal, siis määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõike 4 kohaselt ei saa menetluses, mille tulemusel tehakse Sloveenia võlakriteeriumi põhjal otsus ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta, asjakohaseid tegureid siiski arvesse võtta, sest valitsemissektori võla suhe SKPse ületab kontrollväärtust 60 % SKPst ja topelttingimus (valitsemissektori eelarvepuudujääk on kontrollväärtuselähedane ja kontrollväärtuse ületamine on ajutine) ei ole täidetud.

Kokkuvõttes nähtud analüüsist, et aluslepingu ja määruse (EÜ) nr 1467/1997 kohane eelarvepuudujäägi kriteerium ei ole täidetud.